

~~PF~~ TV vs 8/11 moet
05 nuplyken naar
referendum
at 11/11/86?

POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66

VERSLAG van de ALGEMENE LEDENVERGADERING, gehouden op
1 november 1986 in de Flint te Amersfoort.

1. OPENING DOOR DE PARTIJVOORZITTER

Olga Scheltema opent de algemene ledenvergadering met de constatering dat deze ALV een nieuwe periode inzet. D66 is er weer helemaal, hetgeen blijkt uit de samenstelling van vertegenwoordigende lichamen. Er was een tijd van teruggang, die is nu gestopt. De AR heeft zich op haar nieuwe taken gestort. Met het verkiezingsprogramma als leidraad zijn wij aan de slag gegaan.

Vervolgens staat zij stil bij een aantal trieste gebeurtenissen, die het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden. Zij memoreert drie partijleden, die zijn heengegaan: Frans Rogier, Roel Heskamp en Piet Zoun.

Vervolgens draagt zij de congresleiding over aan Wim van Hulzen, Michel Jager, Lies Mulderij en Herman Schaper.

2. BENOEMING NOTULEN - EN STEMCOMMISSIE

In de stemcommissie worden bij acclamatie benoemd:
Paul Wessels (voorzitter), Ellen van Hulzen, Ad Jansen, Jan Piek en Minke Wijkmans.

In de notulencommissie worden bij acclamatie benoemd:
Magda Berndsen (voorzitter), Hans Grabant, Annelies Kuiper, Liet van Lynden en Tjerk Joustra.

3. TOELICHTING OP DE STEMPROCEDURE

De voorzitter van de stemcommissie geeft de volgende toelichting op de stemprocedure.

De zaken betreffende de Statuten dienen met 2/3 meerderheid te worden aangenomen, derhalve wordt dan ook gestemd met voor, tegen en blanco. Zaken betreffende het huishoudelijk reglement dienen een absolute meerderheid te hebben derhalve wordt middels voor en tegen gestemd.

Ina Klaassen heeft een motie van orde ingediend t.w. motie 3.100. Het betreft de vragenronde Kamerleden.

Zij geeft de volgende toelichting: een aantal jaren geleden heeft het HB een vragenronde ingevoerd op de ALV. Het was op een moment dat duidelijk werd dat het congres het zat werd om alleen maar als applausmachine op te treden. Het is aan de leden om te bepalen of een vragenronde noodzakelijk is of niet. Daarom verzoekt zij het HB dringend om nu, maar ook voor de toekomst het agendapunt vragenronde weer op te voeren.

HB- Olga Scheltema: Het HB heeft bij het opstellen van deze agenda overwogen of het mogelijk zou zijn de vragenronde op te nemen. Gezien de volle agenda en het feit dat wij om 16.00 uur de zaal moeten verlaten, heeft het HB besloten dit punt thans niet te agenderen. Het is dus alleen uit praktische overwegingen dat het punt niet is vermeld op de agenda.

Stemming: verworpen.

A. Financiën

Ton Kok - Er liggen nu twee stukken voor, de jaarrekening 1985 en de begroting 1987. Hij noemt een aantal punten. Het voorjaarscongres werd dit jaar te vroeg gehouden, de stukken waren toen nog niet klaar. Vandaar dat het nu nog aan de orde is. Het eigen vermogen bedroeg in 1984 \pm -/ - f 60.000,--, in 1985 \pm -/ - f 50.000,--. Er is dus sprake van verbetering. In 1984 bedroeg de bijdrage van de contribuanten f 690.000,--, dat is in werkelijkheid f 746.756,-- gevorderd. Voor 1985 is opgenomen f 716.449,--.

De begroting voor 1987 wijkt op een aantal punten af van die van de voorgaande jaren. De bezuinigingen komen er daardoor duidelijker uit. Verder zijn er drie nieuwe posten, wegens veranderd beleid. Er wordt f 35.000,-- gereserveerd voor de ledenwerfactiviteit, de dienstverlening zal worden uitgebreid en het budget zowel als de basis zal versterkt worden, m.n. de afdelingen.

Er is één motie ingediend voor de begroting 1987. Het betreft de afdracht aan de regio voor f 10,-- per lid. Dit zou f 12,50 moeten worden. De motie wordt afgeraden. In het verleden werd er f 12,50 betaald. Het is tijdelijk verlaagd tot f 10,--. Dit kan niet zomaar worden veranderd. Er doet zich een technisch probleem voor. Deze begroting, evenals de regiobegrotingen, wordt nu vastgesteld. Op het voorjaarscongres van komend voorjaar zullen de contributies en de regioafdracht voor 1988 behandeld worden. Hij stelt dan ook voor besluiten voor de regioafdracht op het komend voorjaarscongres te nemen. Over 1987 is er al conform de statuten een besluit genomen.

Jan Irévoe, voorzitter financiële commissie :

Hij kan vrij kort zijn. De financiële commissie van D66 is een bijzondere. Het is niet zo maar een kascommissie, maar veelmeer een Raad van Commissarissen, met vergaande bevoegdheden. Ze bestaat uit 5 leden die 6 keer 's jaars met de gehele financiële "know-how" van D66, de penningmeesters van het HP, de SWP, de SVI en de Jonge democraten, bij elkaar 20 jaar penningmeester ervaring, vergadert. De benoemingen met de campagnebegroting zijn voorbehouders aan de financiële commissie. Het financiële reglement voor de verkiezingen wordt echter strikt nageleefd. In goede of slechte tijden, financiële problemen blijven bestaan. In de begroting van 1985 doet zich een paradox voor. Hij wordt verdedigd door Tom Kok, die in 1985 slechts 1 maand penningmeester is geweest. De elf ervoorafgaande maanden werd het werk gedaan door Edo Spier. Hij werd campagneleider en die functie mag niet gecombineerd worden met het penningmeesterschap. Beiden verdienen de nodige complimenten. Edo Spier verdient ook hulde voor de twee gevoerde campagnes. Er dient een nieuwe tweede penningmeester gekozen te worden. Ieter van de Brandhof moest helaas afhaken in verband met verandering van werk. Als ad interim oplossing is Theo van Eupen ermee belast, ofschoon hij niet als zodanig benoemd is. Twee leden nemen afscheid van de financiële commissie. Erna Maassen wordt penningmeester van de PSVI. Ze zal later echter wel weer in de financiële commissie terugkeren, vandaar geen formeel afscheid. Dat geldt ook voor Andries Veldkamp, die jaren lid is geweest van de commissie. Tenslotte adviseert de financiële commissie de jaarrekening 1985 en de begroting 1987 conform de cijfers vast te stellen en goed te keuren. Er is sprake van zakelijke ombuigingen en het nieuwe beleid is puntsgewijs opgenomen. Het is een uitgekende begroting, sluitend en reëel. Ook de financiële administratie wordt bedankt.

Hans van Oerle : heeft een vraag aan de penningmeester. In de jaarrekening 1985 is een vordering op de Tweede Kamer-fractie opgenomen van f 42.000,--. Is deze inmiddels betaald, en hoe zit dat eigenlijk?

Tom Kok : De vordering betreft diensten en uitgaven van de fractie. Deze dient de fractie terug te betalen. De fractie kreeg het bedrag zelf pas na 1-1-1986. Maar de vordering is inmiddels voldaan. De fractiebegroting is door een register-accountant goedgekeurd.

4.

Tom Kok : Er is niets voor voorzien, omdat diverse baten nu eenmaal uit hun aard opeens opkomen. Te denken valt bijvoorbeeld aan de teruggave van sociale premies, of andere incidenten. Deze doen zich weliswaar elk jaar voor, maar zijn als zodanig niet te voorzien. Je moet niet op onverwachte meevallers vooruitlopen. Zoiets is nauwelijks in de begroting onder te brengen.

Arjen Costra : Motie 4.100

Gehoord de penningmeester zal hij het advies van deze overnamen en het voorstel weer ter sprake brengen op het komend voorjaarscongres. De motie wordt nu ingetrokken. Voor het komend congres zal hij weer ingediend moeten worden.

Hans van Cerle : Waarom is de post diverse baten niet begroot? Over 1984 bedroeg deze f35.000,--, over 1985 f 25.000,--. Als post heeft opname wel degelijk een functie, met name in relatie tot de uitgaven.

Congresvoorzitter: de jaarrekening 1985 is bij acclamatie goedgekeurd, de begroting 1987 is bij acclamatie vastgesteld.

5. WIJZIGING STATUTEN EN HUISHOUDELIJK REGLEMENT.

Wijziging op verzoek van de Adviesraad (blz. 13 midden katern Democraat 3) Art. 11.2 (was 71.2) "Elke regio als bedoeld in art. 25:2 van de Statuten heeft tenminste twee zetels in de raad.

Evout Cassée : Allereerst moet de vele energie van de voorzitter van de rapportage commissie geroemd worden. Hij is te beschouwen als de schriftgeleerde van de partij met betrekking tot de statuten en het huishoudelijk reglement.

Er zijn een aantal stukken. De voorstellen in het Congresboek betreffen de uitvoeringen van eerder genomen besluiten. De wijzigingen staan vermeld in de Democraat nr. 3. Het betreft voornamelijk de "onverenigbaarheden". Er zijn een paar voorstellen aan toegevoegd. Bij de adviesraad wordt het aantal minimumleden uitgebreid. Vervolgens komen de punten A, B en C van pag. 7 van het Congresboek aan de orde, dan de onverenigbaarheden, de statutenwijziging en tenslotte het huishoudelijk reglement.

Zaal/sprekerster : Wil en krijgt gelegenheid te spreken over deelafdelingen.

Eerst wordt de voorgestelde wijziging van het Huishoudelijk reglement, zie Democraat pag. 13, ontrent twee zetels per regio in de Adviesraad aangenomen.

Congresboek pag. 6, voorstel A - deelafdelingen :

Sprekerster : Ze heeft een principiële bezwaar tegen de territoriale deelafdelingen. In Amsterdam zijn enige jaren geleden stadsdeelraden ingesteld. Toen is er aan het hoofdbestuur gevraagd, hieromtrent iets te regelen. De afdeling kon slechts een commissie instellen. Het H.B. heeft dit geweigerd. Het zou niet passen in een landelijk Huishoudelijk Reglement, dat zou moeten geschieden in het Huishoudelijk Reglement van de afdeling Amsterdam. Nu is het dan geregeld. Ze wil echter een naamswijziging - deelafdeling zou subafdeling moeten worden. Ze vraagt zich af, of de schrijver van het stuk hieromtrent ooit de moeite heeft genomen om contact met Amsterdam op te nemen over deelafdelingen.

Piet Jansen : - Lid deelafdeling. Het betreft art. 271 lid 5. Een motie voor een A.L.V. dient door 5 mensen ondertekend te worden. Vaak zijn er niet meer dan 8 à 9 leden op een vergadering. Zou deze drempel niet verlaagd kunnen worden tot bijvoorbeeld 2.

Ewoud Cassée : Door vast oudendheid van de spreekster is het voordrags deelafdeling en opgesteld. Over de terminologie is wel degelijk nagedacht. De term "subafdeling" is verworpen, daar de afkorting moeilijkheden zou geven. Hij heeft begrip voor het verzoek van P. Jansen. Er bestaat echter een regeling voor wijzigingen van het huishoudelijk reglement. Dat dient schriftelijk te geschieden, en niet via een vraag op de A.L.V.. Dit vanwege de consistentie met de rest van het reglement. Wordt de drempel van 5 te hoog bevonden, dan zal dit bij de volgende A.L.V. aan de orde komen.

Spreekster : De afkorting is geen probleem. Het zou bijvoorbeeld A.S.A.D. kunnen worden - de algemene subafdeling Amsterdam.

het voorstel stadsdeelraden -A- wordt aangenomen.

Voorstel B : wordt aangenomen.

Voorstel C : Herstemming procedure.

Dit is opgenomen naar aanleiding van de recente gemeenteraadsverkiezingen. Hierbij hebben zich een aantal incidenten voorgedaan, waardoor herstemmingen noodzakelijk waren. Een nieuwe redactie kon niet volstaan. Vandaar nu een ingrijpend besluit. Het H.B. dient toestemming te geven.

Voorstel C wordt aangenomen.

Voorstel D : Onverenigbaarheden.

Er is in de Demokraat nr.3 een amendement opgenomen, evenals in het congresboek op pag.5. Het H.B. is van mening, dat over dit punt verwarring kan ontstaan. De uiteindelijke redactie wijkt

af van het voorstel van het H.F.. Nu worden ook de overige niveaus nog een maal expliciet aan de orde gesteld. Er ligt een keuze voor uit handhaving van de bestaande praktijk of het andere uiterste : de onverenigbaarheden opheffen voor de Eerste Kamer en het Europees Parlement, niet voor de Tweede Kamer. Artikel 15 (Congresboek, pag. 7) dient als kapstokartikel. Het omvat van alles. Als het amendement wordt aangenomen, zal voorstel D in die zin worden aangepast.

Het Hoofdbestuur heeft vertegenwoordigende, behartigende en controlerende taken ten aanzien van de vertegenwoordigende lichamen. Een verwevenheid van besturen kan op zich hardig zijn. Maar je zit dan met je controlerende functie. Er is sprake van nacht en controle erop. De A.L.V. is erachter niet van gediend. Het H.F. heeft haar telkenmale proberen duidelijk te maken, maar dit is niet gelukt. Het omgaan met de nacht is hier aan de orde. In D66 staan de burgers voor nacht en voor de controle hierop. De partij wordt ongeloofwaardig, als ze dit niet zelf toepast. Van daar het amendement. Dan kan het H.F. weer met zelfvertrouwen verder aan de arbeid.

Erwin Kypels : Toen de partij in 1966 werd opgericht, was één uitgangspunt voor de leden, dat aan het bonzendom in de partij geen kans gegeven moest worden, zoals dat elders wel geschiedde. De regeling omtrent een onverantwoorde cumulatie van functies moet zo blijven. In de praktijk echter is het bepaalde in de statuten en reglementen te extreem. Het werkt voor bestuurlijke colleges belemmerend. We zijn te ver doorgeslagen naar de andere kant. Een gemeenteraadslid dient geen beslissende stem in het afdelingsbeleid te hebben. In de relatie tussen de Tweede Kamer en het Hoofdbestuur dient er niet op ontoelaatbare wijze beïnvloeding plaats te vinden. Als het voorstel van het Hoofdbestuur wordt aangenomen, zou dit te stringent, te sterk zijn. Met name als zich goede kandidaten voordoen. Allereerst is het verbod van een lid van de Tweede Kamer in het Hoofdbestuur van betekenis. Zo'n verbod is aanvaardbaar. Maar een combinatie van lidmaat-

schappen van Eerste Kamer of Europees Parlement zou mogelijk moeten zijn. Het zal niet vaak voorkomen. Zo'n verlot zou te ver gaan. Bovendien moet niet vergeten worden, dat je er als Congres zelf bij bent. Zeker dan zal er geen groot gevaar voor belangenvermenging aanwezig zijn.

Ewoud Cassée : Nypels heeft gelijk, het congres is erbij.

Fred de Vries : Nypels maakt het te bont. Eerst zegt hij, dat D66 opgericht is om het "bonzedon" tegen te gaan. Vervolgens zegt hij, dat het bijna niet voor zou komen. Je kunt beter naar huis gaan als je je eigen uitgangspunten niet kunt waarmaken.

Amendement 5.001 wordt aangenomen.

Voorstel D wordt gecorrigeerd : In O15.1 wordt "is" opgenomen tussen "geregeld" en "het Lidmaatschap".

Artikel 28 : Lid 1, vijfde regel : moet zijn : niet op.

Voorstel wordt aangenomen.

Statutenwijziging PSVI : geen amendement
geen toelichting
aangenomen

Statutenwijziging partij : aangenomen.

6. Presentatie kandidaten besturen en commissies

Het hoofdbestuur geeft een nadere toelichting op de kandidaten voor de financiële commissie. Volgens de statuten dienen de leden van de financiële commissie deskundigheid op dit gebied te bezitten.

Gezien de kwaliteit van de kandidaten ziet het hoofdbestuur geen aanleiding onderscheid naar deskundigheid aan te brengen. Vervolgens worden de kandidaten in de gelegenheid gesteld zich te presenteren.

De heer A.A. Veldkamp deelt mee reeds 1 zittingsperiode deel uit te hebben gemaakt van de financiële commissie, zodat hij volgens de statuten de maximale zittingsduur heeft overschreden. Hij trekt zijn kandidatuur dan ook in.

Vervolgens worden A. Vermeer-Janse en R. Nieuwenhuis bij acclamatie gekozen tot lid van de financiële commissie.,

Vervolgens krijgen de vier kandidaten voor de drie vakante functies bij de geschillencommissie de gelegenheid zich te presenteren. Van deze gelegenheid wordt geen gebruik gemaakt. Dit is voor een van de aanwezigen in de zaal aanleiding op te merken dat de kandidaten het blijkbaar niet de moeite waard vinden zich te presenteren en wat dan hun inzet zal zijn in de commissie.

O. Scheltema antwoordt dat niemand verplicht is zich te presenteren.

Ten aanzien van de kandidaten voor het PSVI-bestuur stelt P. Fokkink (rapportagecommissie) dat de heren A.A. Oostra en J.L.J. Hogervorst geen kandidaat kunnen zijn omdat zij de maximale zittingstermijn hebben overschreden.

Nadat de nieuwe statuten van kracht zijn geworden kunnen zij zich bij het eerstvolgende congres opnieuw kandidaat stellen.

M.M. Versnel-Schmitz en M.A. Berndsen-Jansen worden bij acclamatie in het PSVI-bestuur gekozen.

Voor de functie van secretaris politiek wordt bij acclamatie Th.C. de Graaf gekozen.

Voor de functie van secretaris organisatie wordt bij acclamatie J. Terpstra-Stegeman gekozen.

Voor de functie van tweede penningmeester presenteren de kandidaten zich c.q. laten ze zich presenteren.

In de landelijke verkiezingscommissie wordt bij acclamatie A.J.P.M. van der Avort gekozen.

In de programmacommissie worden bij acclamatie R.C.M. Chorus, H. Hoen en K.J.R. Klompenhouwer gekozen.

In de rapportagecommissie worden bij acclamatie A.M. van Wagenberg, R.P.M. van der Avort-Lier en P.F.M. Fokkink gekozen.

In het SWB bestuur worden bij acclamatie J. van der Veen en P.H. Schouten gekozen.

Na de presentatie van de kandidaten voor de diverse commissies volgt de presentatie van de kandidaten voor de functie van voorzitter van het dagelijks bestuur.

Saskia van der Log : benadrukt drie aspecten voor de komende periode. 1. D'66 moet in de toekomst tot een duidelijke stellingname komen over onderwerpen zoals euthanasie, kunst, cultuur en onderwijs. 2. Organisatorisch gezien schort het binnen D'66 aan het een en ander, want ondanks de vele creatieve geesten is het rendement niet optimaal. 3. Ook wat betreft de Public Relations kan er nog veel gedaan worden. De ideeën van D'66 worden door de omgeving niet altijd opgepakt. Er moet meer reclame gemaakt worden.

Zij zal buitengewoon verlof aanvragen voor tenminste een jaar, om de functie te kunnen vervullen. Mogelijk zal zij ook een tweede jaar beschikbaar zijn.

Stijn Verbeek : refereert aan de geschiedenis. Dezelfde fouten zijn meermalen gemaakt. Zo zijn er diverse mislukte aanvallen op Rusland uitgevoerd. D'66 heeft groei, opgang en diepgang gekend. Nooit heeft dit geleid tot een stabiele positie van de partij. Daarom is het belangrijk, nu het weer beter gaat met D'66, op alle niveaus actief politiek te bedrijven, om de groei te continueren en de positie van de partij te verstevigen. Een goede kadervorming is daarbij van wezenlijk belang.

Theo van Eupen : geeft eerst een kort overzicht van de functies die hij binnen de partij vervuld heeft. Hij heeft zich kandidaat gesteld voor deze functie, omdat het werk binnen de partij hem bevalt, evenals de mensen met wie hij samenwerkt. Hij wil zijn jarenlange ervaring gebruiken voor deze functie. Van belang is de verticale doorstroming van gegevens binnen de partij, evenals een goede kadervorming. D'66 moet het liberale erfgoed waarmaken en opnieuw vooruitlopen. Het huidige kabinet kan een kortzichtig beleid verweten worden. D'66 moet vooruit kijken en de toekomst gestalte geven.

Tijdens het bezoek van de leden aan de stembus komt de mededeling van de congresvoorzitter dat Edo Spier (indirekt) gekozen is als nieuwe campagneleider voor de komende verkiezingen voor Provinciale Staten in maart '87.

Edo Spier geeft als reactie een terugblik op de afgelopen landelijke verkiezingen die 50 % winst hebben opgeleverd. Voor de komende verkiezingen voor Provinciale Staten is het probleem dat er i.h.a. weinig belangstelling bij het publiek bestaat. Daar moet iets aan gedaan worden. De stijgende lijn van D'66 moet doorgezet worden. D'66 moet terugkomen met zes zetels in de Eerste Kamer. Campagne voeren kost veel geld, en bijdragen van leden blijven nodig. Slappende afdelingen moeten wakker geschud worden. Voor maart '87 moeten er 2000 nieuwe leden bij komen als bewijs dat D'66 wel degelijk de vierde grote partij van Nederland is.

Om een ledenwerfactie te stimuleren deelt hij het volgende mee:
voor elk lid dat 2 nieuwe leden aanbrengt wordt een premie gegeven van 1 Peter Vos; voor elk lid dat 3 nieuwe leden aanbrengt 1 Laetitia de Haas, voor 4 nieuwe leden een Mart Kempers.

7. Referendum

In deze algemene ronde zullen 7 sprekers aantreden.

O. Scheltema: met het voorstel inzake het referendum wordt een belofte van de verkiezingscommissie ingelost. De staatscommissie Biesheuvel heeft in haar eindadvies een unaniem advies uitgebracht over een correctief referendum.

De politiek zweeg over dit rapport, behalve D66. Dit is merkwaardig omdat de kamer zelf om het advies heeft gevraagd. PvdA en VVD beraden zich nu intern en het regeerakkoord stelt een beslissing in het vooruitzicht.

D66 loopt hierbij voorop. Het hoofdbestuur heeft in de resolutie een vorm van correctief referendum voorgesteld waarbij een aantal kiezers de mogelijkheid heeft een referendum te vragen over door parlement aangenomen wetsvoorstellen en besluiten van raden en provinciale staten.

Het referendum houdt een soort vetorecht in.

Tot zover stemt de resolutie overeen met het advies van de commissie Biesheuvel. Afwijkend is dat in het D66 voorstel alle wetsvoorstellen die door het parlement zijn aangenomen zonder uitzondering voor referendum in aanmerking komen.

Bovendien zegt het voorstel de aantallen kiezers die om een referendum moeten vragen vast te leggen in een gewone wet in plaats van in de Grondwet. Op deze wijze kan beter ingespeeld worden op ervaringen.

Er is een aantal moties en amendementen ingediend. Deze zijn ruwweg in te delen in twee groepen: ten aanzien van besluiten van de centrale overheid wil men uitbreiding van het voor referendum in aanmerking komende besluiten en ten aanzien van de decentrale overheid wenst men over het algemeen minder besluiten die in aanmerking komen, danwel nadere uitwerking van het voorstel op dit punt.

De argumenten van het Hoofdbestuur om aan het voorstel vast te houden zijn:

1. D66 is voor versterking en instandhouding van het parlementaire stelsel door macht en controle te scheiden. Uitgegaan wordt van versterking van de rol van het parlement, niet van afzwakking. Tegen die achtergrond moet bekeken worden wat wel en niet kan.

De burgers roepen op een bepaald moment ho en het parlement, provinciale staten of gemeenteraad bepaalt hoe verder wordt gehandeld. Het is niet het volk die dat zegt. Dat zou veel meer in de richting van directe democratie gaan. Het hoofdbestuur ontraadt dan ook de amendementen en moties omdat deze ingaan tegen de doelstelling van de partij. Ten aanzien van verworpen voorstellen wil een deel van de commissie Biesheuvel inspraak van de burgers. Dat gaat meer in de richting van het volksinitiatief. De koppeling van referendum en volksinitiatief wordt ontraden omdat:

- de kans is aanwezig dat er politiek draagvlak is voor een referendum, voor een volksinitiatief lijkt geen steun aanwezig
- gewenste geleidelijkheid: een wijziging in het politieke bestel vraagt gewenning. Eerst moet ervaring worden opgedaan met een beperkte vorm van directe inspraak en later kan eventueel verder worden gegaan.

Bovendien is in het advies van de commissie Biesheuvel het volksinitiatief te weinig uitgewerkt. De resolutie beperkt zich tot aangenomen wetsvoorstellen omdat dan sprake is van een afgewogen voorstel met een heldere vraagstelling.

De heer M. Schermink (Nijmegen):
 Vanuit de geschiedenis (wereldoorlog I) en het hedendaagse terrorisme pleit de heer Schermink voor een referendum omdat dan een nadrukkelijk beroep op de overheid mogelijk is.

de heer H. van der Does (Den Haag)
 De heer Van der Does is van mening dat de resolutie van het hoofdbestuur moet worden aangenomen en niet ingewikkelder moet worden gemaakt. Hij brengt de op bladzijde 10 genoemde mogelijkheid naar voren dat een kabinet haar aanblijven verbindt aan de uitslag van het referendum. Maar zijn oordeel moet dat niet mogelijk zijn, omdat het in strijd is met het parlementaire stelsel. Er zou dan immers een regering opstappen die het vertrouwen van het parlement bezit. Alleen het parlement kan een regering wegsturen. Als toelichting wordt in de resolutie genoemd dat het ook in andere democratiën goed gaat. Bij verdere uitwerking zal moeten worden gekeken waarom het plebiscitair misbruik in andere landen niet voorkomt. Het zou erg vervelend zijn als juist 066 op dit punt onderuit zou gaan met het verwijt dat te weinig respect wordt betracht voor de gekozen volksvertegenwoordiging.

de heer H. Schaper
 De heer Schaper concludeert dat de resolutie nauw aansluit bij het advies van de commissie Biesheuvel vanwege de haalbaarheid. Bij de ontvangst in het parlement ging het voorstel al voor vele te ver. Nu gaat het er volgens hem alleen om waar 066 voor staat. Er spelen twee probleembenaderingen:

- de maatschappij is ingewikkeld, de burger kan niet alles begrijpen en geeft zich over aan de volksvertegenwoordiging
- wij leven in een volwassen maatschappij met een uitgebreide informatiestroom waarin de burger zich moet kunnen uitspreken via direct referendum, niet correctief. Dan staat het referendum tegenover het parlement, terwijl het een aanvulling moet zijn. Een referendum is behoudend en verouderd.

De heer Schaap^{per} pleit dan ook voor de mogelijkheid tot referenda ten aanzien van alles dat in het parlement wordt behandeld en demogelijkheid met een volksinitiatief iets aan het parlement voor te leggen. Hij vraagt het congres zich niet te laten afschrikken door de moeilijkheid maar een politieke beslissing te nemen.

de heer J. Vis

De heer Vis wil een pleidooi houden voor aanvaarding van het correctieve referendum. Meer en meer wordt geregeld in regeerakkoorden. Bij diverse wetsvoorstellen is het de vraag of het draagvlak buiten het parlement net zo groot is als daarbinnen. De burgers hebben vaak meer realiteitszin dan het parlement, maarkunnen niets doen omdat de mogelijkheid van een referendum ontbreekt. Het referendum mag niet meer zijn dan een correctie omdat anders het vertegenwoordigend stelsel wordt ondermijnd. Het risico bestaat dat het electoraat de samenhang in het beleid uit het oog verliest. De volksvertegenwoordiging wordt getoetst door de kiezers. D66 moet streven naar een sterk parlement tegenover een gekozen regering en moet de kracht van het parlement niet verzwakken door verder te gaan dan een correctief referendum. Dezelfde argumenten zijn in te brengen tegen het volksinitiatief. Dat is verandering van de politieke structuur waarbij de wetgeving van de volksvertegenwoordiging wordt overgenomen. De heer Vis acht de HB-resolutie een juiste weergave van wat nodig is.

mw. I. Klaassen

Mevrouw Klaassen stelt in principe voor een referendum te zijn. Maar dat referendum moet dan wel zinvol zijn. Alle beslissingen van de gemeenteraad en provincilae staten zijn aan een referendum onderworpen. Op landelijk niveau is de zaak grondiger overdacht. Er is wel heel snel een koppeling gemaakt tussen alle besluiten van raad en PS en het referendum. Dat gaat voorbij aan de complexe besluitvorming. Er zijn niet zoveel autonome besluiten die raad en Staten kunnen nemen. De bevolking moet niet voor de gek worden gehouden. Mevrouw Klaassen is voorstandster het referendum op decentraal niveau te beperken tot autonome besluiten bijvoorbeeld de beslissing wel of geen Olympische Spelen in Amsterdam. Er is een maatschappelijk draagvlak voor een referendum, maar er moet nader onderzoek worden gepleegd naar de vraag welke besluiten op decentraal niveau in aanmerking komen.

de heer J. van Loon

De heer Van Loon vindt een groot nadeel van directe democratie dat er maar op één moment stemmingplaats vindt zonder dat correctie achteraf mogelijk is. De parlementaire democratie is de echte democratie. In beginsel is de heer Van Loon tegen het referendum, het ene voorbeeld van echte democratie. Als extra bezwaar noemt hij dat het niet mogelijk is over alle details echt te beraadslagen. Bovendien kan geen rekening worden gehouden met minnaerden, er wordt geen nuance aangebracht alleen voor of tegen.

De individuen worden het derderangs kind van de democratie en komen in de verdrukking.
 Tenslotte meent de heer Van Loon dat degene die de vraagstelling opmaakt een grote invloed heeft op de uiteindelijke uitslag.
 In het algemeen dus geen pleidooi voor het referendum, maar wel voor het correctieve referendum van de commissie Biesheuvel, omdat dat het primaat laat bij parlement en regering. Als het parlementaire stelsel op dat punt goed genoeg zou functioneren was een referendum niet nodig, maar op sommige momenten komt men tot beslissingen die op de burgers bot en vreemd overkomen. In die gevallen moet het parlement op het matje kunnen worden geroepen. Het voorstel garandeert een voldoende hoge drempel.
 De vraagstelling hoeft niet te worden geformuleerd omdat men kiest voor of tegen een door regering en parlement geredigeerd wetsvoorstel.

De congresvoorzitter L. Mulderij beëindigt hierna het algemene gedeelte over het referendum. Na de schorsing voor de lunch zullen de moties en amendementen worden behandeld, samengevoegd naar onderwerp.

8. Toespraak voorzitter tweede-kamerfractie

zie bijlage

9. Lunch

Schorsing voor de lunchpauze

10. vervolg behandeling referendum

Zoals gesteld worden de moties en amendementen in meerdere groepen ingedeeld met ongeveer hetzelfde onderwerp. Per cluster zal worden gestemd.

1. M 7.100 ingediend door afd. Breda, woordvoerder L.J. Giebel.

De afdeling Breda acht bij monde van de heer Giebels het referendum een geweldig middel om de participatie in de democratie te vergroten; kiezers kunnen meepraten tussen de verkiezingen door. Het is echter geen directe democratie. Het hoofdbestuur is omzichtig, maar een referendum is een eerste stap in de goede richting van directe democratie. Het referendum moet de parlementaire democratie ondersteunen en niet ondermijnen. Als een wetsontwerp is aangenomen, kan het met een correctief referendum alsnog verworpen worden. Aan de motie is tenrechte een zin door het hoofdbestuur toegevoegd. "en daarover in plaats van de organen te beslissen" moet vervangen worden door "welke organen bij de uitvoering daarvan gebonden zijn".
 Het hoofdbestuur is het slachtoffer van de voorstellen van commissie Biesheuvel. Er is alleen gekeken naar landen waar het referendum niet leeft. Daarom het voorstel: geen referendum achteraf maar vooraf, alle besluiten en accent bij het parlement.

reactie Hoofdbestuur:

Als de bevolking zich heeft uitgesproken zal het parlement daaraan gebonden **zijn**. Dan treedt de bevolking in plaats van het parlement, wat een wezenlijke aantasting van het parlementaire stelsel is.

De motie wordt verworpen.

2. 11.7.104 ingediend door afd. Maarssen/ARV Utrecht
woordvoerder H. Nijenhuis.

De heer Nijenhuis acht de motie een aanvulling op de HB-resolutie. De motie is bedoeld aan te geven wat het einddoel moet zijn waar democraten naar moeten streven in het kader van radicale democratie. De indieners achten het nuttig dat het congres een uitspraak doet. De strekking van de motie gaat verder dan een volksinitiatief. Kiezers moeten rechtstreeks besluiten kunnen nemen die tot wetgeving leiden.

reactie Hoofdbestuur

Het einddoel van D66 zou directe democratie zijn. Dat is niet juist. We moeten juist streven naar een behoorlijk functionerend vertegenwoordigend lichaam.

De heer Nijenhuis meent dat de motie bedoeld is als aanvulling op het vigerende stelsel van parlementaire democratie.

De motie wordt verworpen.

3. AM 7.003 ingediend door ARV Noord Brabant, woordvoerder A. Veldk
AM 7.010 ingediend door AAV Apeldoorn/ARV Noord Brabant
AM 7.012 ingediend door ARV Noord Brabant, woordvoerder A. Veldk
M 7.105 ingediend door afd. Utrecht, woordvoerder H. Gorissen

A. Veldkamp:

De heer Veldkamp meent dat de HB-resolutie maar een gedeeltelijke uitwerking is van het verkiezingsprogramma. In het democratische stelsel spelen verbonden van machten die niet democratisch zijn maar wel tot besluiten komen. In alle trappen van dat proces moet worden ingegrepen, niets stapsgewijs. Je moet uitspreken wat je als politieke partij wilt, wat je wilt bereiken. Om administratieve redenen is het amendement in drieën **gesplitst** (003, 010 en 012) maar zij zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

H. Gorissen

De heer Gorissen zegt dat de afdeling Utrecht het referendum als eerste stap naar meer zeggenschap voor de burgers ziet. Daar moet het volksinitiatief bij worden betrokken. Het referendum is passief. Als je burgers actief wilt laten meedoen is volksinitiatief een noodzakelijke aanvulling. Het biedt burgers de mogelijkheid politieke patstelling te doorbreken. De commissie Biesheuvel acht het volksinitiatief inpasbaar. Het hoort bij elkaar; er moeten complete goed doordachte plannen komen. Volksinitiatief moet daarbij betrokken worden en het volgend congres moet er op worden teruggekomen.

reactie Hoofdbestuur:

In de voorliggende motie en amendementen wordt gesuggereerd dat referendum en volksinitiatief voorstellen zijn die onlosmakelijk gekoppeld moeten worden. Het referendum is een veto-mogelijkheid; het volksinitiatief houdt in dat een besluit van de bevolking het parlement kan dwingen tot iets dat ze niet gewild hebben. Directe democratie is een afzwakking van het parlementaire stelsel.

De ervaring die wordt opgedaan met het referendum kan worden gebruikt bij het al dan niet instellen van een volksinitiatief. De voorstellen van de commissie Biesheuvel zijn op dit punt zo weinig uitgewerkt dat het niet verstandig zou zijn zich nu vast te leggen. Het is overigens wel verstandig om door te discussieren. Koppeling kan echter funest zijn.

Een volgend advies van het Hoofdbestuur over het volksinitiatief moet niet eerder dan over 2-3 jaar komen, wellicht op nog langere termijn.

De heer Gorissen:

de commissie Biesheuvel doet geen huiswerk voor het congres. D66 moet zelf voorstellen doen. Het volksinitiatief moet gekoppeld worden. Hij denkt aan een doordacht plan in het eerstvolgende congres en niet op de middellange termijn.

De heer Veldkamp:

Het veto is volgens de voorzitter van het hoofdbestuur anders dan ons voorstel. De basis van ons voorstel en dat van het hoofdbestuur is hetzelfde. Het samenklonten van machten werkt in het hele traject. Die moeten overal moeten kunnen worden afgestraft.

De amendementen AM 7.003, AM 7.010 en AM 7.012 alsmede de motie M 7.105 worden verworpen.

- 4. AM 7.004 ingediend door AAV Maarssen, woordvoerder H. Nijenhuis
- ~~AM 7.007~~ ingediend door AAV Amsterdam, woordvoerder B. Robbers

De heer Nijenhuis:

De heer Nijenhuis stelt dat de indieners van het amendement is opgevallen dat het voorstel van het hoofdbestuur een asymmetrie vertoont. Inhoudelijk wordt bij een parlementaire behandeling weinig belang gehecht, behalve politiek. Een goed voorbeeld hiervan is de behandeling van het eerste abortus-wetsontwerp. Alle door de sprekers in de algemene ronde genoemde argumenten spreken voor het voorstel behalve Vis. Koppeling aan het volksinitiatief is een ander voorstel. De regeling wordt weliswaar iets ingewikkelder, maar dat mag niet de reden zijn om ervan af te zien.

De heer Robbers:

De heer Robbers zegt namens de afdeling Amsterdam het eens te zijn met het voorstel van het Hoofdbestuur een correctief referendum in te stellen als waardevolle aanvulling op het parlementaire systeem. Als een wetsontwerp is aanvaard kan dit worden gecorrigeerd door een grotere meerderheid.

Dat zou ook moeten bij een verworpen initiatiefvoorstel. Dan bestaat een eindsituatie waarbij regering en parlement het eens zijn. Die overeenstemming moet wijken voor een zwaardere meerderheid. Verworpen initiatiefvoorstellen ook onderwerpen aan het referendum is niet hetzelfde als verworpen wetsvoorstellen in zijn geheel onder het systeem te brengen, omdat er in dat geval nog andere stappen mogelijk zijn. Het is niet erger dat de wetgever iets moet doen dat hij niet wil dan nalaten wat hij wel wil.

Vervolgens neemt de heer Gerritsen het woord. Het amendement van de afdeling Apeldoorn is ingedeeld in een andere categorie (door een misverstand) maar de afdeling vindt haar standpunt het meest terug in AM 7.007. Er moeten meer wetsvoorstellen in aanmerking komen voor een referendum dan alleen die die door het parlement zijn aangenomen.

reactie Hoofdbestuur:
In wezen is dit een discussie die lijkt op de discussie over het volksinitiatief. Het parlement heeft een wetsvoorstel niet gewild. Om welke reden dat is is een tweede vraag. De voorliggende voorstellen beogen dat iets dat het parlement niet heeft gewild aan een referendum wordt onderworpen en dat de wil van de bevolking in plaats van het parlement komt, dat is gehouden iets te doen dat het niet wil.

De heer Robbers:
het betoog van het hoofdbestuur kan worden omgekeerd. De situatie die ik verdedig is hetzelfde. Het parlement wil wel in meerderheid maar wordt tegengehouden. Een correctief referendum nadat de parlementaire weg is afgerond kan betekenen dat het parlement iets niet moet doen dan de meerderheid van de bevolking niet wil. Dat kun je ook omkeren.

AM 7.004 wordt verworpen
AM 7.007 wordt na schriftelijke stemming met 145 tegen en 147 stemmen voor aangenomen.

- 5. AM 7.006 ingediend door afdeling Haarlem
~~M-7.103~~ ingediend door AAV Rheden/Roozendaal; ARV Gelderland
woordvoerder M. Louppen

mevrouw Louppen:
De commissie Biesheuvel staat unaniem achter een referendum. Dat is een eerste voorzichtige stap naar meer invloed van de burgers op de besluitvorming van de regering. Door aansluiting te zoeken bij het advies van de commissie Biesheuvel wordt de haalbaarheid vergroot. De motie stelt voor de in aanmerking komende besluiten uit te breiden met niet wetgevende besluitvorming. Het gaat om macht; wie heeft die macht. Als je meer macht aan de burgers wilt geven moet elders invloed worden ingeleverd. Dat doet pijn, maar als we niet de moed hebben oplossingen te vinden blijft alles hangen.

reactie Hoofdbestuur:

AM 7.006 zegt het referendum uit te breiden tot algemene maatregelen van bestuur. De bedoeling van het voorstel van het hoofdbestuur is de belangrijkste besluiten van het parlement, en dat zijn de in wetsvorm gegoten besluiten aan een referendum te onderwerpen. Een AMvB is een uitvoeringsmaatregel, vastgesteld bij Koninklijk Besluit. Referendum zou in dat geval correctie op de regering en niet op het parlement zijn.

M 7.103 wil het referendum uitbreiden tot niet-wetgevende besluiten. Dat is niet verstandig. Er is een skala van moeilijke, niet afgewogen vraagstellingen, terwijl een referendum juist moet gaan over een duidelijk omschreven samenhangende vraag.

AM 7.006 en M 7.103 worden beide verworpen.

6. M 7.101 ingediend door ARV Noord Holland, woordvoerder I. Klaassen
~~M 7.102~~ ingediend door AAVHilversum woordvoerder R. Schipper

mevrouw Klaassen:

Mevrouw Klaassen stelt dat de voorbereiding van een referendum op nationaal niveau grondig is geweest. Op dit niveau is een beperking gemaakt tot wetgeving. Het wordt als een schrijnend gebrek ervaren dat de voorbereiding op decentraal niveau minder is. Daar worden alle besluiten van gemeenteraad en provinciale staten onderworpen aan een referendum, wat voorbijgaat aan de complexe besluitvorming.

De mate van zinvol zijn voor de burgers is in het geding. De motie is niet bedoeld te komen in plaats van het voorstel, maar daaraan gekoppeld.

de heer Schipper:

de heer Schipper hecht veel waarde aan referendum in vele vormen. Hij wil laten onderzoeken hoe effectief een referendum op decentraal niveau is en wil daarom nu het centrale en het decentrale niveau loskoppelen, om te voorkomen dat problemen op decentraal niveau de invoering op centraal niveau zouden blokkeren.

spreker Th. de Graaf

De heer de Graaf proeft vrees voor het referendum op decentraal niveau. Dit soort referendum is echter heel belangrijk juist in het kader van de decentralisatie-gedachte. Juist op lokaal niveau moet de invloed van de kiezer groot zijn. Ook andere politieke partijen onderzoeken het referendum op decentraal niveau.

spreker M. Jager:

de heer Jager stelt geen tegenstander te zijn van invoering van een correctief referendum op lokaal en provinciaal niveau. De afgewogen keus die in het voorstel wordt gemaakt ten aanzien van een referendum op centraal niveau lijkt niet aanwezig bij een referendum op lokaal of provinciaal niveau. In centraal niveau beperkt men zich tot wetgeving, waarom niet op decentraal niveau. Er zal zorgvuldig moeten worden nagegaan wat wel en wat niet aan een referendum kan worden onderworpen. Een punt van onderzoek kan zijn of het niet beter is bij een goede opkomst de kiezer de mogelijkheid te geven de staten en de raad te ontbinden.

M 7.106 wordt toegevoegd aan deze cluster, ingediend door afdeling Utrecht, woordvoerder H. Gorissen.

de heer Gorissen:

de heer Gorissen is van mening dat deze motie gekoppeld moet worden aan de resolutie. Er is onvoldoende uitgewerkt wat op lokaal niveau mogelijk is, zowel voor referendum als voor volksinitiatief. De zaak is veel complexer en meer toegesneden op het niveau dat je wilt gebruiken. Het hoofdbestuur moet de discussie coördineren en er in het volgende congres op terugkomen. Overigens dient de zinsnede "de adviesraad gehoord" uit de motie te worden verwijderd.

reactie hoofdbestuur:

Er is verschil tussen de diverse moties. 7.101 vraagt om nadere bestudering en 7.106 zegt, op lokaal en provinciaal niveau kan meer, kijk daar eerst naar. Het referendum op plaatselijk niveau heeft wel aandacht gehad. Het belangrijkste verschil is wetgeving en wetgeving plus bestuur. De belangrijkste taak van het parlement is wetgeving en van de raad en de staten is dat wetgeving én bestuur.

Niet alle besluiten van de raad en provinciale staten zijn onderworpen aan een referendum. In de toelichting wordt gesteld dat er grenzen zijn. De bevolking kan niet degrenzen overschrijden waar de raad en provinciale staten aan gebonden zijn. Wanneer er voor een besluit geen vrije beleidsmarge is is ook geen referendum mogelijk.

In motie 7.106 wordt gevraagd meer mogelijk te maken op lokaal niveau. Dat is een opdracht voor de raad en de staten: Kijk wat je nu al kunt doen zonder grondwetswijziging. Dat is geen taak van het hoofdbestuur, dat zou de decentralisatiegedachte onrecht aandoen, dat moet worden overgelaten aan de regionale besturen.

De heer Fokkink (rapportagecommissie) merkt op dat het verwarrend is dat amendementen en moties tegelijk worden behandeld, terwijl de resolutie nog niet is vastgesteld. Er zou eerst gekeken moeten worden hoe de resolutie eruitziet en dan pas moeten de moties aan de orde komen.

mw. Klaassen:

deze motie is bepaald niet tegen referendum op decentraal niveau. Het moet echter zinvol zijn en daarom is er de noodzaak te beperken tot autonome beslissingen. Dat komt overeen met de toelichting nu van het hoofdbestuur. In de resolutie staat echter ongeclausureerd: alle besluiten. De toelichting is daarmee in strijd met de in de Democraat gegeven toelichting.

reactie hoofdbestuur:

tegen 7.102 bestaat geen bezwaar; zonodig ontkoppeling als dat nuttig blijkt.

de heer Gorissen:

de motie is niet bedoeld om het hoofdbestuur een opdracht te geven met een diktaat voor D66 te komen, maar om de discussie in de regio's te stimuleren. Eerst denken en in het volgende congres de beslissing.

de heer Schipper:

Er is voldoende draagvlak voor referendum op centraal niveau, niet op decentraal niveau. Wanneer wordt losgekoppeld is er een betere kans op slagen.

M 7.106 wordt verworpen

M 7.101 wordt aangenomen evenals M 7.102.

7. Moties 7005

7009

Joost de Groot : Nu de voorgaande motie aangaande decentralisatie is verworpen, maar de uitstel motie daernaangaande is aangenomen, is het decentralisatieniveau buiten orde geraakt.

Congresvoorzitter : Dit amendement gaat over de tekst van de resolutie. U kunt ermee wachten tot de resolutie definitief komt vast te staan.

Ko Anthonisse : Als de mogelijkheid tot corrigeren bestaat, moet je je niet aan de correcties onttrekken. Indien bijv. een gemeenteraad referendabele beslissingen delegeert aan het college van burgemeester en wethouders, zou het referendum zijn invloed verliezen. Alle besluiten, die door de raad behoren te worden genomen, dienen referendabel te zijn.

Joost de Groot : Verwijst naar het in de Demokraat nr 3 op pagina 11 2^e kolom laatste alinea en beginnend met de woorden "Nu de gemeenteraad" gestelde. Dit zou niets anders luiden dan hetgeen in motie 7005 hieromtrent is gesteld.

Olga Scheltema : Het is goed te constateren, dat beide moties niet dezelfde optiek hebben. Een referendum is bedoeld als correctiemiddel op vertegenwoordigende lichamen. Wat hier voorgesteld wordt, is een correctie op uitvoerende organen. Dat is van een andere aard. Als dit voorstel aangenomen wordt, zou dat een aanmerkelijke uitbreiding betekenen. Als een gemeenteraad zou besluiten, referendabele besluiten te delegeren, en de omliggende gemeentes handhaven over een dergelijk soort besluit wel referentienogelijkheden, dan heeft dat binnen zo'n gemeente uit zichzelf invloed. Het tij zal zich dan vanzelf keren. Maar deze uitbreiding gaat te ver. Het belangrijkste blijft de referendummogelijkheid voor raad/staten-beslissingen. Ze ontraadt dan ook motie 7005. Motie 7009 is wat genuanceerder. Een besluit over een onderwerp, dat tot de bevoegdheid van een gemeenteraad

of van provinciale staten behoort, maar door deze gedelegeerd is, zou ook referendabel moeten zijn. Toch geraak je na aannane van deze motie op een hellend vlak. Bij een delegatiebesluit blijft toch ook de delegans, raad of staten, altijd zijn bevoegdheden houden. Het is uiteindelijk de raad, die met name de begrotingsbevoegdheden houdt. De angst voor delegatie is niet terecht. Op grond van de voorliggende resolutie kan de lokale bevolking nog altijd het delegatiebesluit zelf aanvechten. Aannane van dit amendement echter zou de zaak zelf tegen houden. Het hoofdbestuur ontraadt het dan ook.

Mo Anthonisse : Het zal niet gauw gebeuren, dat de mensen op de been komen tegen een delegatiebesluit. Dat spreekt niet aan. Maar de na een delegatie door het desbetreffende orgaan genomen inhoudelijke besluiten zullen dan alsnog de mensen op de been brengen. Daar komt nog bij, dat de effecten van de meeste besluiten pas jaren later blijken. En dan is het te laat. Dan blijkt de pijn pas. De door de voorzitter gemaakte opmerkingen over het hellend vlak is dan ook niet juist. Het gaat er niet om, welk orgaan een besluit neemt, maar het gaat om de aard van de te nemen beslissingen. Die bepaalt, of een besluit al dan niet onderhevig is aan een referendum.

Delegeert een gemeenteraad een deel van zijn bevoegdheden, geeft ze die weg, o.k., dat moet ze zelf weten, maar je mag niet komen aan het grondrecht, dat een referendum ook alsdan mogelijk blijft.

De moties 7005 en 7009 worden vervolgens na stemming verworpen.

8. De moties 7001, 7011 en 7013 worden per acclamatie aangenomen, motie 7014 per acclamatie afgewezen.

De H.B.-resolutie wordt vervolgens aangenomen.

9. Motie 7.107

Erik van Keulen : Meer dan twee jaar geleden is er al een voorstel tot een intern referendum gedaan. (p verzoel van bijv. de tweede kamerfractie, de E.K of 2 regio's zou een in ern referendum gehouden kunnen worden, uit te voeren door het H.L.. Dat is ~~joen~~ kennelijk te vroeg aangekaart. Het werd dan ook verworpen. Nu is de tijd er nisschien geschikter voor. Het argument van de HB zal zijn, dat binnen D66 er een surrum van directe democratie bestaat, en in zoverre niet te vergelijken is met gemeenteraden e.d.. Wij zijn ook Democratischer. Niet vergeten echter moet worden, dat, ook op deze A.L.V., slechts een kleine fractie van het totale ledenbestand actief is. Een ~~intern~~ referendum is gewoon een vorm van raadpleging. Het is een sluitstuk. In de motie is nog niets vastgelegd over de vorm. Dat moet door het HB uitgewerkt worden, zo nodig met de hulp van de regio Limburg. Het gaat er nupn, of men al dan niet voor het idee is.

Olga Scheltema : Een referendum is een correctie op een vertegenwoordigend stelsel. D66 is dat juist niet. Ieder lid kan naar de A.L.V. komen en er stemmen. Dat is de meest directe vorm van democratie. Beter kan dat niet. Waar zijn we anders mee bezig. De financiën zijn weliswaar sluitend, maar rooskleurig is het allemaal niet. Zo'n ~~intern~~ referendum zou er g veel kosten, het brengt veel rompslomp met zich mee. Het is merkwaardig en overbodig. Het HB ontraadt de motie dan ook.

Erik van Keulen : Deze argumentatie van het HB is niet inhoudelijk.

De motie wordt verworpen.

11. ACTUELE POLITIEKE MOTIES.

~~APM~~ 11.100 en ~~APM~~ 11.101 "ouderbeleid"

Het Hb stelt voor deze moties over te nemen.

APM 11.100 en APM.11.101 bij acclamatie aangenomen.

11.102 Lenze Schaap : D66 is al jaren voor decentralisatie. Ze heeft voldoende vertrouwen in de lokale democratie. Deze motie

diest echter niet aangenomen te worden. Het Kamer-besluit is al erg genoeg.

Tom Kok : Wij blijven voor de motie.

Jan Nijland : Indien de motie weggaat, gaat daarmee al het werk van Louise Groenman weg.

To KOK : De motie wordt overgenomen.

De motie wordt aangenomen.

11.103

Marie Louise Tieringa : De kinderopvang bevindt zich nog steeds in het verdonkoekje. In de regeringsverklaring werd een standpunt "voor" ingenomen. Maar bij de bezuinigingen van Drinkman wordt er weer een standpunt tegen ingenomen. Minister Koning oriënteert zich in België. Men kan de schade voor de kinderopvang beperken door hierbij gebruik te maken van een terugploegregeling in de zorgsector. De na inneneing van de belastingswijziging voorstellen van de commissie Oort vr.komende gelden ad f 125 miljoen uit de aanvullende arbeidstoelage voor twee verdieners met kinderen moet niet in de algemene pot gestopt worden, maar gebruiken voor concrete projecten als de onderhavige.

HB : De motie wordt overgenomen.

De motie wordt per acclamatie aangenomen.

de HB-resolutie wordt uit taalkundige redenen niet conform de aangenomen motie 7.007 in regel 14 aangepast, maar na regel 18 als derde oordeelstap.

23

APM 11.102 "openstelling gemeentehuizen en andere openbare instellingen"

Jan Nijland: De motie is bedoeld als aansporing, en als steun van het beleid van Louise Groenman.

Spreker De Tweede Kamer moet zich hier niet mee bemoeien.

Spreker Jan Traag: Laat het uitstekende werk van Louise in de Tweede Kamer niet vallen.

APM 11.102 na stemming aangenomen.

APM 11.103 "kinderopvang"

Het HB stelt voor deze motie over te nemen.

APM 11.103 bij acclamatie aangenomen.

12 UITSLAG STEMMINGEN EN VERKIEZINGEN.

In de Geschillencommissie zijn gekozen: Leo Zegwaard, Floris Plate en Rob Antonisse.

Als tweede penningmeester DB is gekozen Flip Huisman. Voor de verkiezing van voorzitter DB zijn 439 stemmen uitgebracht. In tweede stemming is Saskia van der Loo gekozen tot voorzitter. (Stemmenaantal Saskia v.d.Loo 239, Stein Verbeeck 146)

13. TOESPRAAK NIEUWE PARTIJ VOORZITSTER.

14. SLUITING door de partijvoorzitster.

Nadat Olga Scheltema de vertrekkende mensen uit Eerste en Tweede Kamer (Elida Wessel, Suzanne Dischoff, Gerrit Mik) uit DE en verschillende commissies bedankt heeft, sluit Saskia van der Loo om 15.30 deze 43e ALV.